

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 2/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 5. oktober 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Mille Haslund Mellbye
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge. Skadelidte har krav på
ytterligere 50 % av full kompensasjon (65 G)

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i ██████████ i perioden fra oktober ██████████ til mai ██████████, i ██████████ fra april til november ██████████, og i ██████████ i ██████████.

Skadelidte gjennomførte førstegangstjenesten i ██████████. Her tjenestegjorde han i Brigade Nord. Etter førstegangstjenesten jobbet han som snekker og tok samtidig fagbrev på Bergen Lærlingskole fra ██████████ til ██████████. Han har vært aktiv i ██████████ fra han var 24 år. Han tok befalsutdanning på den tiden og var troppssjef i mange år.

På grunn av ryggproblemer og den fysiske belastningen som snekkeryrket medførte, omskolerte skadelidte seg til barnevernspedagog ved høyskolen i Telemark fra ██████████ til ██████████. Etter dette har han jobbet som blant annet kurator ved barnevernstjenesten i ██████████, og som barnevernspedagog i skoleetaten i ██████████. Etter at han kom tilbake fra tjeneste i ██████████ i ██████████, fikk han jobb som daglig leder ved et privat barnevernstiltak. I 2002 startet han som saksbehandler i barnevernet i ██████████. Skadelidte falt imidlertid ut av arbeid i 2003, med unntak av utprøving av arbeidstrening i perioden januar til mars 2006, på grunn av sterke ryggplager.

Skadelidte har deltatt i arbeidstrening for utprøving av arbeidsevnen, noe som ikke har fungert. Videre har skadelidte gått til behandling i psykomotorisk fysioterapi i til sammen ca. 5 år. I august 2011 søkte skadelidte om uføretrygd pga. degenerte ryggskiver og psykiske plager. Han fikk innvilget uførepensjon i november 2011. Uføretidspunktet ble satt til 1. desember 2003, fordi han ble sykemeldt fra det tidspunktet.

Skadelidte hevder han har slitt med psykiske plager siden hjemkomsten fra ██████████ i ██████████. Da han kom tilbake i hverdagen fikk han søvnproblemer og kjente mer på sinne og irritasjon. Han forklarer at kollegaer i ██████████ kommenterte hans atferdsendringer. Han er redd for å være ute blant folk, og er alltid på vakt. Han er til tider plaget av suicidale tanker. Han treffer sjelden andre mennesker, de har få gjester og han er veldig lite sosial. Dette plager ham.

I forbindelse med krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, innhentet SPK en spesialisterklæring fra psykolog Trond Ivar Hegge. Erklæringen er avgitt 19. mai 2014. Hegge konkluderer med at skadelidte har diagnosen F33.1 Tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode moderat, F40.1 Sosial fobi, F41.1 Generalisert angstlidelse og F43.1 Post-traumatisk stresslidelse. PTSD-diagnosen vurderes som hoveddiagnose. Etter Heggens vurdering fremstår skadelidte i dag primært med symptomer som kan forstås som PTSD-symptomer. I tillegg kan deler av symptombilde forstås som uttrykk for depressive symptomer, både som konsekvens av PTSD og som konsekvens av kroppslige plager.

Hegge konkluderer med at det er over 50 % sannsynlig at hendelsene i ██████████ og ██████████ har forårsaket skadelidtes psykiske plager. Han vurderer at skadelidte har en varig medisinsk invaliditet på 35-54 %.

Skadelidte ble ved SPKs vedtak av 1. september 2014 tilkjent 50 % av full kompensasjon etter kompensasjonsordningen Del II (65 G). Advokat Holvik har i brev av 9. september 2014 påklaget vedtaket på vegne av skadelidte. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at skadelidte hevder at bevisvurderingen og rettsanvendelsen foretatt av Statens pensjonskasse er uriktig. Skadelidte hevder at SPK ikke er ført tilstrekkelig bevis for at han ville falt ut av arbeidslivet dersom tjenesten i internasjonal operasjon tenkes borte. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidte møtte for nemnda sammen med sin advokat. SPK var også til stede i møtet.

2. Nemndas vurdering

SPK har i sitt vedtak av 1. september 2014 funnet det sannsynliggjort at skadelidte har utviklet en psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonal operasjon. Det er videre et vilkår for å tilkomme kompensasjon, at den psykiske belastningslidelsen har medført en varig ervervsuførhet. Skadelidte er i dag 100 % ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmålet i saken er om hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader, eller om skadelidte ville ha vært delvis ufør også om tjenesten tenkes borte.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av den alminnelige erstatningsrett. Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til den psykiske belastningsskaden skadelidte lider av, dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er den skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64.

Det er ikke tvilsomt og ei heller omstridt at skadelidte har en omfattende psykisk belastningslidelse etter tjeneste. Den er vurdert å utgjøre en omfattende varig medisinsk invaliditet og er av den sakkyndige fastsatt til varig medisinsk invaliditet med 35-54%. En slik omfattende lidelse er i seg selv i stand til å medføre fullstendig bortfall av ervervsevnen. Spørsmålet er således om skadelidte om man tenker den psykiske lidelsen borte, likevel ville ha vært delvis ufør som følge av ryggplager. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473, og nemndas vedtak i blant annet sak 4/2011, 6/2011, 9/2011, 15/2011, 19/2011 og 31/2011.

Det fremkommer av dokumentasjonen i saken at skadelidte har slitt med ryggproblemer helt tilbake til ungdommen. Dette har til tider vært omfattende plager, som har medført at skadelidte har omskolert seg og hatt lengre tids sykemeldinger fra sitt alminnelige arbeid. For nemnda er det avgjørende å vurdere hvilken innvirkning ryggplagene har på skadelidte i dag. Det nevnes i den sammenheng at skadelidte i vedtak av november 2011, har blitt vurdert til å være 100 % varig ervervsmessig ufør av NAV. Uføretidspunktet er satt til 1. mars 2003, og bygger således på skadelidtes ryggproblemer som vesentlig årsak. Hans krav om yrkesskadefordeler basert på psykiske problemer fra tjeneste i internasjonal operasjon er ikke ferdig behandlet. Nemnda finner grunn til å nevne at den ikke er bundet av vedtak fra trygden.

Det er i forbindelse med kravet om kompensasjon innhentet en spesialisterklæring fra dr. Hegge i saken. Dr. Hegge er psykolog. Foruten å skjønsmessig anslå at skadelidtes somatiske lidelser i form av ryggplagene utgjør 30 % av hans psykiske lidelsesbilde i dag, uttaler ikke dr. Hegge seg noe ytterligere om skadelidtes somatiske plager.

SPK har innhentet en vurdering fra sin rådgivende lege i slike saker, dr. Kirkeby. Det er på det rene at dr. Kirkeby har vurdert skadelidte ut fra den foreliggende dokumentasjonen i saken, uten at han har foretatt noen form for undersøkelser av skadelidte. Dr. Kirkeby konkluderer med at det er sannsynlig at skadelidtes ryggsmarter er hovedårsaken til hans arbeidsuførhet og reduserte ervervsevne etter 2003, uavhengig av hvorvidt det foreligger en psykisk lidelse etter utenlandstjenesten. Dr. Kirkeby finner det overveiende sannsynlig at skadelidte uansett ville vært helt arbeidsufør som følge av fysiske plager, dersom man tenker tjenesten bort.

I en spesialisterklæring av 9. april 2015, har skadelidte selv innhentet en vurdering fra dr. Sjur Braaten. Han jobber som spesialist i ortopedisk kirurgi ved Volvat medisinske senter AS. Dr. Braaten har både hatt skadelidtes medisinske dokumenter og foretatt en undersøkelse av skadelidte i forbindelse med erklæringen. I erklæringen fremgår det at det har skjedd en vesentlig endring av skadelidtes ryggtilstand siden 2004. Han uttaler at:

«Generelt gjelder det at skiverelaterte smerter i ryggen når en topp i aldersgruppen 40-45. Deretter er det avtagende intensitet som sammenfaller med økende grad av nedbrytning og tilstivning av segmentet. Pasientens MR-bilder underbygger denne utviklingen med påvisbar objektiv skiveendring i sluttfasen med tilstivning av segmentet».

Videre konkluderer han med at skadelidte ikke har noen alvorlig ryggglidelse som kan være et vesentlig hinder for vanlig arbeidsaktivitet. Han skriver også at skadelidtes fysiske kapasitet langt overstiger gjennomsnittet for hans alder.

I det man her har to erklæringer som vurderer skadelidtes ryggplager i helt forskjellige retninger, må nemnda foreta en konkret bevisvurdering der de to erklæringene vektet mot hverandre.

Tidsnære nedtegnelser og beskrivelser foretatt av fagfolk for å få klarlagt en tilstand, er særlig viktig. Det vises til Rt 1998 s 1565 (Liedommen). På s 1572 fremkommer:

”Det kan være uklarhet om hvilke skader som er oppstått, når de forskjellige symptomer har inntrådt og i det hele om og i tilfelle hvilke deler av en foreliggende helsesvikt som kan tilbakeføres til den aktuelle påkjørsel som skal ha medført nakkesleng. Det foreliggende bevismateriale vil gjerne være sammensatt, og opplysningen kan trekke i forskjellige retninger. Ved en slik bevisbedømmelse er det viktig å ha for øye at bevisene vil kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjonen. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på...”

Etter nemndas syn er det ikke sannsynliggjort at skadelidtes ryggplager ville medført helt eller delvis uførhet om tjenesten tenkes borte. Nemnda finner grunnlag for å legge avgjørende vekt på erklæringen fra dr. Braaten. Dr Braaten innehar særskilt kompetanse på det aktuelle område og uttaler seg basert på undersøkelse kombinert med bilder mv. Dr. Kirkeby har ikke hatt skadelidte til undersøkelse, men utelukkende bygget sin erklæring på skriftlig dokumentasjon.

Nemnda viser videre til at det ikke foreligger noen dokumenterte ryggplager hos skadelidte de siste årene. Dette underbygges også av vurderingen foretatt av dr. Braaten, der han viser til at økende grad av tilstivning bidrar til å bedre ryggplager når man når en høyere alder. Dette er et velkjent fenomen for så vidt gjelder ryggplager. Nemnda viser for øvrig til journal fra psykolog Sidsel Anne Toft fra 2006, der det fremkommer at skadelidte sliter tungt med symptomer som klart anses i tråd med PTSD-diagnosen hans. Journalnotatene fra behandlingen hos psykolog Toft, bærer også preg av at skadelidte sliter med skam knyttet til sine psykiske plager, og at han derfor bruker ryggplagene som dekning for psykiske plager.

Det er derfor nemndas oppfatning at skadelidte kunne fungert i en full stilling som ville vært forenlig med hans ryggplager, dersom man tenker tjenesten i [REDACTED] borte. Tjenesten har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadelidtes nedsatte ervervsevne. SPK har ikke oppfylt sin bevisbyrde for så vidt gjelder anførselen om at skadelidte ville ha falt ut delvis uansett.

Konsekvensen av dette er at skadelidte har krav på full kompensasjon etter forskriften Del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt kompensasjon med 50 %.

For klageomgangen har advokat Holvik fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 42 500 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 14 timer forberedelse og 3 timer fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Etter en totalvurdering finner nemnda å ta kravet til følge.

Advokat Holvik har lagt frem reiseregning for fremmøte på kr. 6025,-. For skadelidtes fremmøte er det lagt frem et krav på totalt kr. 7582,- som også inkluderer utgifter i forbindelse med at skadelidtes kone møtte for nemnda. Nemnda vil bemerke at det normalt kun er skadelidtes reisekostnader som dekkes under ordningen. Det er imidlertid fremlagt legeerklæring, hvor det fremgår at skadelidte har behov for reisefølge. På denne bakgrunn dekkes rimelige og nødvendige kostnader også for fremmøte fra skadelidtes kone.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge. Skadelidte innvilges 100 % av 65G etter forskriften del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt kompensasjon.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 42 500,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 7. november 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder